

senzația unui „apartament în aer liber“, deasupra căruia flutură mândru steagul României“. În vecinătate, o tufă mare de căpșuni, de „vreo două mii de ani“, sub care se zice că „se umbrea împăratul Traian pe când era țanc“. Și împăratul chiar apare, în postura unui biet emigrant cu care Traian joacă table și când câștigă partida, îi ia cununa de lauri de pe cap. Motivul legendei de împărat revine astfel în alt context, cu o sugestie de sorginte etnică și de jalnice moravuri. Dar și cu o aspirație fanatică de grandoare. „Ai vreun dubiu că o să ajung *el primario* maximo de la Românică Mare?“, se adresează el excelenței fictive, care în toate scenele cu partenerul carierist n-are replici. Și ce-ai putea să-i mai zici unui cinic care se autodefinește fără scrupule? „Mint cu nerușinare. Și sunt și popular. Beau prin toate crășmele și mitocanii mor de plăcere că stau cu ei la masă. Ocazie cu care îi mai și întărat unul împotriva altuia“. Parodie satirică la adresa carierismului politic și corupției morale care caracterizează biata surată estică de gintă latină abia integrată în UE. Și „vecinii de pat“ cu care dormim și iubim nu sunt nicicum cei căutați, ci alții ce ne contrariază și încurcă ițele. Și ei victime ale iluziei de îmbogățire, făpturi cinstite și naive ce ajung sclavi pe pământ străin – lonel, de pildă, cândva proiectant la Faur sau Republica, Mimi, la rândul ei o frumusecă educatoare de grădiniță în țară, înrudită în destin cu Femeia precedentă, vândută adică plăcerilor în afară. Care cugetă: „Ciudat popor. Să stea el la coadă ca să cerșească robie...“. Dar tot mai crudă e convingerea lui Traian: „Românul e defect din naștere. Se naște el pribeag în propria țară, darămite printre străini“.

Trimisă de vătaf, la începutul piesei, în pat lângă lonel, Mimi e solicitată, după satisfacție, să-i spună o poveste, pe când el adoarme. Și așa se și sfârșește aventura căpșunară, cu lonel dormind și Mimi mângâindu-i fruntea, ca odinioară copiilor – „Hai, că-ți spun și mâne seară povești cu împărați și grădini fermecate“. Finalul e o plăsmuire simbolic-rizibilă; o columnă din lădițe, în vârful căreia e cocoșat Traian și bea, iar celelalte personaje urcă și încremenesc în felurite poziții. Construcție ingenios teatrală, tâlc de multiple săgeți satirice cu ramificații în mai toate domeniile. Personaje viu conturate, cu predispoziții meditative, surprize, prefigurări enigmatice, alternanțe de scene mai scurte sau nu și, nu în ultimul rând, replică inteligentă și cu subtext. Temeiuri pentru un posibil spectacol actual de succes, grotesc și din păcate dureros dramatic pentru noi.

Cosbetând cu Eden și Nirvana

Ciudata combinație de nume a autorului publicat de editura EIKON din Cluj-Napoca în 2006: pronume de roman, Flavius; nume derivat parcă dintr-o glumă lingvistică, Lucăcel. Și mai ciudate sunt preferințele sale pentru denumirea personajelor, când nu sunt de-a dreptul abstracte – O voce, Altă voce, Vocea I, Vocea II (fără vreo indicație că s-ar și întrupa). Pe lângă Elisan și Erza, care mai merg cât de cât, apar Geamba, Gorgan, Șontâc și Sulici, iar principalele făpturi care trec din piesă în piesă în trilogia volumului, Erunul și Ultc, cine știe din ce fantezie extravagantă vin. Sau sunt cumva coduri secrete? Poate primul, proiectat

grafic *RL*, dar al doilea, imposibil de pronunțat, ce-ar putea fi? Iar ținutul cetății pe unde se perindă toți aceștia se cheamă... Eila!?

Într-o generoasă prefață, Claudiu Groza încadrează textele într-o posibilă categorie ce se caută, cum am zice pe sine, între „neoexpresionist cu accente postmoderne“, „un pattern postapocaliptic“, dialoguri în notă de „surrealism“ și laitmotive ce converg către „un climax frisonant-absurd“. Ne asociem mai degrabă concluziei care-l recomandă pe autor“ ca o voce originală, cu – încă – tatonări stilistice, dar cu un viitor pe care eu (Claudiu Groza – n.m.) mizez“. Deduc din ultima precizare că ar fi vorba de un scriitor tânăr. Și dacă e tânăr, e de înțeles că procedează la „tatonări stilistice“ și că piesele lui sunt deocamdată *exerciții dramatice*. Alăturându-le sub titlul *Trilogia spațiului închis*, ele vizează zone ale universului concentraționar, unde ființa e asediată de spaime, suspiciuni, primejdii – „în orașul ăsta toată lumea pune la cale ceva“ (*Pașii*), „ne mâncăm sufletele unii altora“ (*Trenul de Eden*), „ăștia-s comisarii! [...] Spioni, domnule“ (*Marșul*). O lume care se prăbușește, ținut ce moare, ruine, dezastre, stare apocaliptică. Un tărâm al făgăduințelor s-ar contura dinspre Piața Comună a Paradisului, de unde vine „un iz minunat“ și încotro ar duce „terenul de Eden“. Dar prin Europa băntuie „gripa“ ce afectează orientarea guvernelor; „Târfa asta bătrână are gripă politică, se ia de la guvern la guvern“. Aluzii și sugestii vagi, care se pierd într-o simbolistică exagerată. Zidul mansonarului din *Pașii*, gara „nebunilor lumii“ din *Trenul de Eden*, rătăcirile celor doi eileni în *Marșul*, figurează ceva indistinct, cu perindarea alternativă a unor personaje de parodie. Totul e ambiguu, abscons, nu prinde contur și noimă. Lucăcel cultivă bizarerii, ca în indicația „pot trece pe scenă oameni ce vor sugera o forță neprecizată“... Știe dumnealui cum? Dialogul vedește simțul replicii, atracția paradoxurilor, dar scenele nu se încheagă într-o compoziție de substanță și ecou. Rețin câteva formulări inspirate, ca aceea despre un copil căutat, „blând, bun ca o lumină ruptă din somnul unei icoane“, sau chiar cea a pretinsului arlechin Ulte (care se declară ca atare, dar nu o demonstrează), „Eu joc teatru aici!... Sunt ca luna prin care trece soarele“.

Domnul Cornelius Enescu numește *dramă* lucrarea cu titlul *Nesăbuita cale spre Nirvana*, publicată la Editura Univers Științific București. Dramă în patru părți, cu 30 de personaje. Numai că greșește calea... genul literar, care nu e cel dramatic, e epic. Dumnealui scrie proză sadea, nu numai pentru că întâmplările sunt relatate cu lux de amănunte și descrieri, pe tot parcursul celor patru părți, de către un narator, dar mai ales pentru că nici unul dintre ele nu devine scenă propriu-zisă de teatru, cu evoluție specifică. Leșind din profilul genului care ne interesează, n-are rost să ne pronunțăm asupra subiectului, cu genialele experiențe ale unui fizician român în proiectarea ființelor și obiectelor terestre într-o nouă dimensiune a spațiului. Dematerializându-le, adică. E de resortul cronicarilor prozei.

„Drama“ 3-4/2006

Cu un format ceva mai mic, dar tot cu peste 200 de pagini ca și numerele anterioare, actualul nr. 3-4 pe 2006 al revistei de teorie și literatură dramatică *Drama*, editată de Uniunea Scriitorilor, prezintă un sumar tot atât de consistent și